

ŠAJĀ NUMURĀ

Uzziniet, kad un kur notiek jūsu grupas sapulce.

Piedalieties – 2

Sociālās ziņas – jaunumi, kas varētu noderēt 4 – 5

LNS prezidenta sekretāre – iepazīsimies! – 6

Rīgas skolēni viesojās Saeimā. Tad foto ar Maestro Raimonu Paulu. – 7

Šī mazā ģimenīte dzīvo Gulbenē.

Ar mīlestību un nākotnes cerību – 8

Kā dzīvojam Latvijā?

Ekspresaptauja! 10 – 11

Kultūras jaunumi – 12

Par TV raidījumiem un notikumiem pasaulē – 13

Sākas Prāta spēle.

Iesaisties un vinnē! – 15

Sveiksim jubilārus un – teiksim saviem mīļajiem labus vārdus arī citās reizēs! Vēl dažas ziņas! – 16

Turpinām stāstīt par Laizānuskolu. Šoreiz vārds notikumu aculieciniekiem. Savās atmiņās dalās Valentīna Skuja, Tekla Pivina un skolas direktora meita Edīte Alstere. Lasiet 14 - 15 ➔

Foto: I. Kristoforova

Svarīga sēde un saruna – par LNS finansu sabalansēšanu starp iespējamo un vajadzīgo 2 – 3

Foto: No personīga arhīva

Savā darba pieredzē dalās AIVIS GRĀVĪTIS. Paldies viņam par to! 9

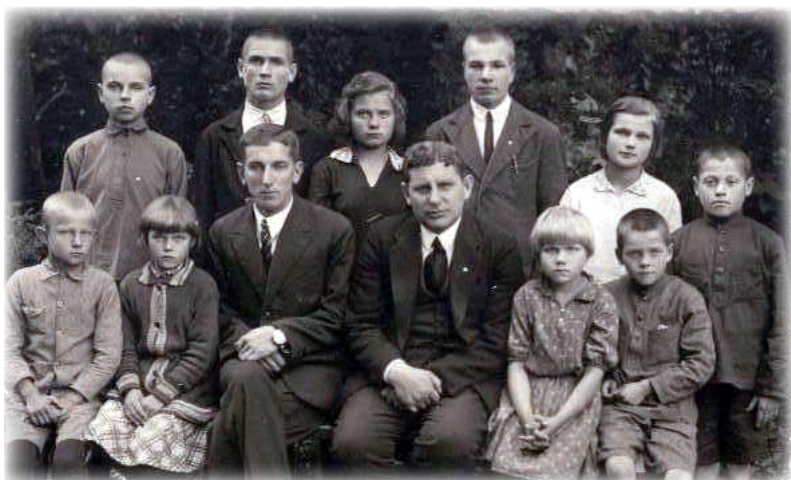

Foto: No LNS muzeja arhīva

Foto paraksts: 1.rindā no kreisās: Ženijs BAURS, Leonora LUKSTE (dzim. CAKULE), skol.Jānis MEŽULIS, direktors Aleksandrs POLIS – PĀRUPE, Anna PAURĀNE, Dimitrijs JAKOVĻEVS.

2. rindā no kreisās: Jāzeps BULIS, Jānis PAŠKEVIČS, Marija SEMENOVA, DOMBROVSKIS, Tekla PIVINA (dzim. KAZULE), Antons VAIVODS.

DOMES SĒDĒ

11. februārī domnieki sanāca, lai apspriestu LNS budžetu 2009. gadam un iepazītos ar statistisko atskaiti par 2008. gadu.

PAR BUDŽETU – 2009

Pēc galvenās grāmatvedes **Ilzes Roķes** ziņojuma lielas diskusijas neizraisījās, jo domniekiem bija saprotams, ka jāņem vērā pašreizējā nestabilā ekonomiskā situācija ne tikai Latvijā, bet arī pasaulē. Tāda tā ir arī LNS.

Nākamā Domes sēde notiks jau martā, un tad varbūt būs jāveic grozījumi – sevišķi ieņēmumu daļā, kur pašlaik droši prognozējams tikai valsts pasūtījums (apmēram 1/3 no visa).

Ieņēmumi var mainīties, jo tiek risināts jautājums par Jāņa sētas 5 telpu tālāko izmantošanu (izīrēšanu – pārdošanu), kādi pašreizējie domnieki var arī uzteikt īrētās platības, var sākties kāds no pieteiktiem projektiem utt.

Tāme atspoguļo šī brīža iespējas, un tā tika apstiprināta 328,6 tūkstošu latu apmērā (*lasiet interviju „Saruna par budžetu” 3. lpp.*).

PAR LNS BIEDRU SASTĀVU

Ziņojumu sniedza LNS viceprezidents **Edgars Vorslovs**.

Statistika uzrāda, ka uz 2009. gada 1. janvāri savienībā ir 1719 biedri (to skaitā 38 dzirdīgie). Gandrīz puse no tiem strādā (789), bet arodskolās, vidējās un augstākās mācību iestādēs mācās 61.

Iepriecinoši, ka pamazām palielinās LNS biedru izglītības līmenis. Dati liecina, ka LNS biedru sastāvā jau ir 45 ar augstāko vai nepabeigtu izglītību, 186 – ar vidējo speciālo, 309 – ar vidējo. Diemžēl ir arī analfabēti (9) un ar nepabeigtu pamata izglītību (336).

LNS biedru – dzirdes invalīdu ģimenēs aug 389 bērni (līdz 16 g.), to skaitā 124 bērni ir invalīdi.

Lielākā daļa saņem invaliditātes pensiju (1155). Pārliecinošs vairākums dzīvo pilsētā (1447).

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu – biedru skaits samazinājies par 23. Tāda tendence vērojama jau no 2005. gada. Zināma stabilitāte biedru skaita ziņā vērojama reģionālajās biedrībās, Valmierā, Ventspilī, Liepājā un Rēzeknē.

Domniece **M. Lasmane** informēja, ka Rīgas biedrībā biedru skaitu samazinājusi diemžēl vērojamā lielākā mirstība (29) un izslēgšanas gadījumi (27).

Dome uzdeva biedrību valdēm turpināt apzināt dzirdes invalīdus savā reģionā un iesniegt priekšlikumus statistiskās atskaites pilnveidošanai.

Dažādos jautājumos domnieki dalījās domās par to, kā informēt nedzirdīgo sabiedrību par kriminālnoziegiem, ko veic nedzirdīgie. Pirmie par to uzzina tulki, kuri tiek saukti uz nopratināšanām, tiesu sēdēm utt., bet viņu darba ētika liedz izpaust jeb kuras ziņas. Iespējams, tas jādara preseī („Kopsolī”), taču, kamēr cilvēks nav notiesāts, ir risks izplatīt līdz galam nepārbaudītas ziņas, kuras lasītāji var pārprast. Jautājums paliek atklāts.

Domnieki interesējās arī par TV raidījuma „Kopā” nedzirdīgo programmu. Tās atcelšana saistīta ar finansu trūkumu (*vispār par TV raidījumiem skat. rakstu 13. lpp.*). ▲

*Sēdes materiālus pārskatīja
Ilze Kopmane*

SĀCIES LNS KĀRTĒJĀ KONGRESA GADS

Šī gada augustā notiks LNS 17. kongress.

Gatavošanās tam jau sākusies, un tagad galvenais uzdevums organizēt sekmīgu grupu sapulci, pēc tam biedrību konferenci un kopsapulci norisi.

Sekmīgu – tas pirmām kārtām nozīmē ikviena LNS biedra aktīvu iekļaušanos šajā procesā, apmeklējot savas grupas sapulces un aktīvi apspriežot LNS paveikto, izsakot priekšlikumus turpmākam darbam. Jūsu uzmanībai – sapulču grafiks. Iegaumējiet to un ziņojiet arī pārējiem biedriem!

GRUPAS SAPULCES

SMILTENES BIEDRĪBĀ

Jaunpiebalgas grupā – 6.03 pl.10
Jaunpiebalgas pagasta, Cēsu rajonā „Kameņos”

Alūksnes – grupā 13.03 pl.12
Alūksnē Jāņkalna ielā 8

Smiltene – grupā 20.03 pl. 13
Smiltē, Gaujas ielā 28.

Jau notikušas: **Balvu grupā** – 13.02; **Gulbenes grupā** – 18.02

DAUGAVPILS BIEDRĪBĀ

Teritoriālā grupā 21.02 pl.14
S. Mihoelsa ielā 54

„**LNS Dane**” grupā – 20.03
pl. 16.30 Klusā ielā 4

VALMIERAS BIEDRĪBĀ

Valmieras grupā – 17.01

Cēsu grupā – 18.02

Piezīme: sapulces jau notikušas

RĪGAS BIEDRĪBĀ

Zemgales grupā – 22.02 pl. 11

Jūrmalas grupā – 8.03 pl. 11

Vidzemes grupā – 8.03 pl. 11

Kurzemes grupā – 22.03 pl. 11

Ziemeļu grupā – 22.03 pl. 11

Latgales grupā 29.03 pl. 12

Rīgas rajona grupā – 29.03
pl. 12

Sapulces notiek KC „Rītausma, Kandavas ielā 27

LNS CV grupā – Elvīras ielā 19

Raiņa vakarskolā – skolā

RNBIS grupā – februārī

Tukuma grupā – 14.03.

Piezīme: sapulces jau notikušas kopā „Cerība” 30.01; Jelgavas grupā – 14. februārī.

RĒZEKNES BIEDRĪBĀ

Preiļu grupā – 28.03. pl 12

Preiļos, Kooperatīva 2 – 14

Rēzeknes teritoriālā grupā – 13.04. pl. 12 Raiņa ielā 52

PĻAVIŅU BIEDRĪBĀ

Pļaviņu teritoriālā grupā – 21.02

1. Maija ielā 7, Aiviekstes pagastā, Aizkraukles rajonā

Sācies LNS kārtējā kongresa gads
Sākumu lasiet 2. lpp.

**REĢIONĀLO BIEDRĪBU
KOPSAPULCES**

Kuldīgā – 25. aprīlī
Ventspilī – 25. aprīlī

Liepājā – 26. aprīlī
Pļaviņās – 9. maijā
Rēzeknē – 9. maijā
Daugavpilī – 10. maijā
Smiltēnē – 16. maijā
Rīgā – 23. maijā

Redakcijas lūgums! Lūdzam
pēc iespējas ātrāk sniegt informāciju
par šeit minēto aktivitāšu norisi
publicēšanai mūsu „Kopsolī”.

Apmainīsimies savos atzinumos,
domās un ierosinājumos, kas izteikti
sapulcēs, LNS darbu vērtējot. ▲

SARUNA PAR BUDŽETU

 ILZE KOPMANE, teksts un foto

**LNS savu budžetu nācies
veidot situācijā, kad valstī
valda vispārējā ekonomiskā
krīze un Latvijas valsts budžets
apstiprināts ar 740 miljonu latu
deficitu. Kā uz šī fona izskatās
LNS budžets ieņēmumu un
izdevumu tāme 2009. gadam,
par to saruna ar LNS galveno
grāmatvedi ILZI ROĶI.**

**☑ Kā saspringtā ekonomiskā un finansiālā
situācija valstī ietekmē LNS budžeta struktūru?**

Ietekme neapšaubāmi ir negatīva. Pirmām kārtām tas attiecas uz ieņēmumu daļu, kuru lielākoties veido telpu izīrēšana un valsts pasūtījums.

Valstī notiek daudzu firmu bankrots vai pašlikvidācija, arī starp mūsu nomniekiem ir gadījumi, kad uzsaka telpu nomu. Pašlaik tāpēc veidojas problēmas ar dažu nekustamo īpašumu izīrēšanu (Rēzeknē, Daugavpilī), līdz ar to mums tie būs pašiem jāuztur, kas nozīmē ne tikai ienākumu zaudējumu, bet arī papildizdevumus.

**☑ Vai ir arī valsts pasūtījums, pašvaldību
atbalsts?**

Valsts pasūtījums gan nav samazinājies, bet nav arī lielāks kļuvis, kas būtu bijis vēlams. Atliek cerēt, ka līgumā uzņemtās saistības valsts izpildīs un varēsīm veikt sociālās rehabilitācijas pasākumus ieplānotā apmērā.

Sliktā ziņa – salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu esam palikuši bez pašvaldību (sevišķi Rīgas Domes) atbalsta. Te tikai viens izņēmums – atsaukusies Valmieras pilsētas Dome.

☑ Kas vēl veido ieņēmumus?

Pārējie ir visai mazi savā apjomā: biedru naudas (1%), ienākumi no „Kopsolī” abonēšanas, maksa par dažādiem pasākumiem, ka arī NVA subsīdijas.

**☑ Kā izdevās samērot mūsu vajadzības ar šīm
finansiālām iespējām?**

Izdevumi paredzēti iespējami ekonomiskā veidā, bet lai nodrošinātu visu nepieciešamo izmaksu segšanu.

Protams, ar katru gadu pieaug komunālie un citi obligātie maksājumi, nekustamo īpašumu uzturēšana kārtībā, palielinās minimālās darba algas utt.

Šogad varam atļauties tikai minimālus izdevumus, pašus nepieciešamākos: Daugavpilī jāpērk zeme, jāveic daži neatliekami remontdarbi (Valmierā), jānodrošina algas.

Jāteic, ka budžetā nav paredzēta 50 000 ls lielā parāda atdošana divām LNS SIA, no kā aizņemta nauda Jāņa sētas 5 privatizācijai, kā arī samaksa par juridiskiem pakalpojumiem Jāņa sētas telpu 5 tiesu lietā (saskaņā ar līgumu tā ir 10% apmērā no atgūtā īpašuma vērtības). Nav arī plānots algu paaugstinājums (izņemot minimālo).

Ja runājam par vēlmēm, tad jāatceras, ka pirmām kārtām LNS daudziem nekustamiem īpašumiem būtu nepieciešams pamatīgs remonts utt.

☑ Cik liels ir mūsu budžets 2009. gadam?

Kopsummā 328 655 lati. Salīdzināšanai ar citiem gadiem nav jēgas, jo tad budžetā bija ietverti arī projekti – visai lieli un vairāki. Šobrīd realizācijā nav neviena, kaut arī iecerēti vairāki, tostarp arī apjomīgā Nacionālā programma 2009. – 2013. gadam.

Tāču par to, tāpat kā visā valstī par visu, valda liela neziņa un gaidas – būs vai nebūs, kad un kas būs. To neviens nevar pateikt.

Situācija ir tāda, ka viss, kas bija attīstībā vai perspektīvā, apstājies, katra organizācija, uzņēmums, arī cilvēks var rēķināties tikai ar paša spēkiem, paša finansēm. Arī mēs tāpat.

**☑ Cik droši ir šie mūsu budžetā ieplānotie
finanšu avoti?**

Kas gan šodien var kaut ko pavisam droši apgalvot! Mēs varam tikai cerēt, ka iznomāsim brīvās telpas arī Jāņa sētā, ka nomnieki būs maksāspējīgi un godprātīgi kārtos saistības.

Mēs ļaļaujamies uz valsts pasūtījuma savlaicīgu apmaksu un NVA līguma izpildi paredzētā kārtībā.

**☑ Kā mēs, LNS sistēmā strādājošie, arī LNS
biedri, varētu veicināt savienības rīcībā esošo līdzekļu
racionālu, taupīgu izmantošanu?**

Mūsu ļaudis nav izlepuši un jau pieraduši rēķināties ar dažādām situācijām. Pārdzīvoti visādi laiki – gan labi, gan slikti. Domāju, ka LNS savus pamatizdevumus izpildīs arī šogad ar visu kopīgām pūlēm, sapratni un atbalstu. ▲

JŪS JAUTĀJĀT

Vai dzirdes invalīdam (III grupa) ir priekšroka palikt darbā, kad notiek štatu samazināšana? Kāds pabalsts pienākas atlaišanas gadījumā?

Darba devējam pirmām kārtām jāizvērtē darbinieku profesionālās prasmes un darba rezultāti. Kam tie labāki, tiem ir priekšroka palikt. Savukārt ar vienādi labu rezultātu priekšroka jādod darbiniekiem:

- 1) *uzņēmumā ilgāk nostrādājušiem;*
- 2) *uzņēmumā cietušiem nelaimes gadījumā vai ieguvušiem arodslimību;*
- 3) *ar bērniem līdz 14 gadiem (bērnu invalīdu līdz 16 g.);*
- 4) *ja citiem ģimenes locekļiem nav darba (ienākumu);*
- 5) *cilvēkiem ar invaliditāti vai staru slimību;*
- 6) *kam līdz pensijai mazāk nekā 5 gadi;*
- 7) *ja vienlaikus apgūst amatu mācību iestādē;*
- 8) *ja piešķirts politiski represētā statuss.*

No atlaišanas pasargātas arī sievietes, kas gaida bērnu vai baro to ar krūti; saslimušie vai atvaļinājumā esošie;

Pabalsta lielums atkarīgs no nostrādātiem gadiem uzņēmumā:

1 mēnešalga – ja darba stāžs līdz 5 gadiem; 2 – līdz 10 gadiem; 3 mēnešu izpeļņa – līdz 20 gadiem un 4 mēn. – ja nostrādāti vairāk nekā 20 gadi.

Uzmanību! Ja štatu samazināšana notikusi uz savstarpēju vienošanos (114. pants), **pabalsts nepienākas.** Saskaņā ar Darba likumu šajā gadījumā atbrīvojumam jābūt uz 101. 9.p. pamata, saņemot par to rakstveida ziņojumu.

Kā jānokārto invalīda apliecības nomaiņa, ja tai beidzies termiņš?

Jāgriežas Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu komisijā tuvāk savai dzīvesvietai. Ieteicams vērsties tajā, kur jau saņemāt apliecību (*bet var arī jebkurā citā*), iesniedzot šādus dokumentus: iesniegumu, foto 3x4 cm, pasi, ārsta atzinumu (rozā lapa) par dzirdes zaudējumu, veco apliecību.

Telefoni uzziņām: 67614885, 67613412, Rīgā, Ventspils ielā 53. Tuvāk skat, rakstā („Par invalīda apliecības nomaiņu” 5. lpp.)

TRANSPORTS

Par atlaidēm nedzirdīgajiem rīdziniekiem sabiedriskajā transportā un par e – talona noformēšanu „KS” vairākkārt jau ziņots. Vēl daži atgādinājumi!

Elektronisko norēķinu sistēma Rīgas sabiedriskajā transportā sāks darboties pakāpeniski un daļēji no 2009. gada 1. marta.

Tiem iedzīvotājiem, kuri saņems personalizēto e – talo-nu jāapmaksā sabiedriskā transporta pakalpojums kādā no līdzšinējām biļešu pārdošanas vietām vai biļešu automātā. E – talons, kurā būs iemaksāta atbilstošā apmēra nauda, iekāpjot sabiedriskā transporta līdzeklī, būs jāpietuvina kartes lasītājam. Šādi pasažieris būs norēķinājies par sabiedrisko transportu.

Uzmanību! III grupas invalīdi ar dzirdes traucējumiem e – talonu saņems pēc 10. aprīļa. Pagaidām lietojiet mēnešbiļeti kā līdz šim.

Tie pasažieri, kuriem nav piešķirtas Rīgas Domes noteiktās atlaides un kuri sabiedrisko transportu nelieto ikdienā un tāpēc nav reģistrējušies personalizētā e – talona iegūšanai, varēs izvēlēties citus e – talona veidus – nepersonalizēto e – talonu, kuru varēs papildināt un nodot lietošanā citām personām, kā arī viedbiļeti noteiktam braucienam skaitam. Vienreizējiem braucieniem pie transportlīdzekļa vadītāja varēs iegādāties papīra biļetes.

Visi nestrādājošie vecuma pensionāri 75 gadu vecumā varēs izmantot Rīgas Domes piešķirto atlaidi 50% apmērā sabiedriskā transporta izmantošanai, ja viņus pensijas apmērs no 1. februāra nepārsniedz **123.83 latus.**

Atlaides piešķirtas arī Rīgas skolu skolēniem – 100% apmērā (1. – 4.kl.) un 75% (5. – 12. kl.).

Tuvākām ziņām uzņēmuma „Rīgas satiksme” infotelefonu: 80001919 un www.rigassatiksme.lv.

ZAĶUS SODĪS BARGĀK

Pasažieriem par braukšanu bez biļetes Rīgas sabiedriskā transportlīdzeklī pilsētas nozīmes maršrutos

uzliks naudas sodu no 2 līdz 5 latiem.

Reģionālos vietējās nozīmes maršrutos – no 5 līdz 10 latiem.

Turppretī starppilsētu nozīmes vai starptautiskajos maršrutos sods būs no 10 līdz 15 latiem.

Par pasažieru pārvadāšanu bez biļetes sabiedriskajā transportlīdzeklī vai noteiktā tarifa neievērošanu naudas sods transporta vadītājam vai konduktoram būs no 10 līdz 15 latiem.

Arī par virsnormas bagāžas un dzīvnieku neapmaksātu pārvadāšanu sabiedriskajā transportā izteiks brīdinājumu vai uzliks naudas sodu līdz 15 latiem.

Par tramvaju un trolejbusu lietošanas noteikumu pārkāpšanu naudas sods no pašreizējiem 5 latiem tiks palielināts līdz 15 latiem.

AUTOVADĪTĀJI, BRAUCIET UZMANĪGI!

No šī gada 1. jūnija transportlīdzekļa vadītājiem, saņemot astoņus pārkāpumu uzskaites punktus, 6 mēnešu laikā būs obligāti jāapmeklē paša apmaksāti apmācības kursi ceļu satiksmes drošības jautājumos un jāapgūst apmācība drošā transportlīdzekļa vadīšanā. Savukārt, sakrājot 12 pārkāpumu uzskaites punktus, papildus teorētiskajam eksāmenam būs jāveic vadīšanas iemaņu pārbaude. Pārkāpumu uzskaites punktus reģistrēs arī mopēdu vadītājiem. Par visu šo prasību neizpildi katrreiz tiks pieskaitīti 2 punkti un tiesības anulēs, sakrājoties 16 pārkāpumu punktiem.

IZZIŅAS ELEKTRONISKI

Pieprasīt un saņemt izziņas no iedzīvotāju reģistra par sevi, pārstāvēto personu vai trešo personu turpmāk varēs E – lietu sekretariāta pārraudzībā esošajā portālā www.latvija.lv sadaļā E – pakalpojumi „Tiesību aizsardzība, personas statuss, patērētāju tiesības, valsts iepirkumi”.

Lai pieprasītu minētās izziņas, nepieciešams „Latvijas Pastā” nokārtot savu elektronisko parakstu.

ĪRNIKUS VAIRS NEBRĪDINĀS

Turpmāk par pakalpojumu maksas

Tālāk 5. lpp. ➡

Sociālās ziņas

Sākumu lasiet 4. lpp.

paaugstināšanu mājokļa saimniekam īrnieks vairs nav jābrīdina, ja šī paaugstināšana saistīta ar sabiedrisko pakalpojumu regulatora noteiktajām tarifu izmaiņām, piemēram, ūdens, kanalizācijas, apkures vai atkritumu izvešana cenas izmaiņām.

KADASTRĀLĀ VĒRTĪBA — INTERNETĀ

Ikviena nekustamā īpašuma saimnieks laikus **var uzzināt** sava īpašuma kadastrālo vērtību 2009. gadā Valsts zemes dienesta interneta mājaslapā www.vzd.gov.lv.

Konkrēta vērtība tur minēta par māju un zemi, bet atsevišķa dzīvokļa kadastrālo vērtību var aprēķināt, reizinot zemes vienības un būves visu kadastrālo vērtību ar dzīvokļa īpašuma sastāvā ietilpstošās zemes un būves domājamo daļu.

MEDICĪNAS PAKALPOJUMI

No 1. marta būs jāmaksā dārgāk:

Par ģimenes ārsta apmeklējumu – Ls 1 (šobrīd – Ls 0.50)

Par speciālista apmeklējumu un konsultāciju ambulatori – Ls 5 (šobrīd – Ls 2)

Par uzturēšanos slimnīcā (sākot ar 2. dienu) – Ls 12 (šobrīd – Ls 1,50 – Ls 5)

Par ārstēšanos stacionāri ar onkoloģijas un onkohematoloģijas diagnozēm (ar 2. dienu) – Ls 5 (šobrīd – Ls 1)

Pacienta iemaksu maksimums par 1 ārstēšanās reizi slimnīcā – Ls 250 (šobrīd – Ls 80), viena gada laikā Ls 400 (šobrīd Ls 150Ls)

Sniedzot stacionāros pakalpojumus, ārstniecības iestāde var iekasēt pacienta līdzmaksājumu līdz 30Ls par ķirurģisku operāciju.

Dārgāki būs arī dažādi speciālie izmeklējumi (rentgens, endoskopija u.c.).

Finansu trūkuma dēļ uz laiku atceltas plānveida operācijas. Turpmāk valsts vairs neapmaksās 50% endoprotezēšanas operācijām.

GRIPA KLĀT

Gripas aktivitāte pieauga jau pirmajās februāra nedēļās. Potēties gribētāju pret gripu gandrīz nav, bet jāatceras, ka vakcinēšanās gadījumos slimība parasti norit vieglākā formā.

Gripa ir nopietna augšējo elpceļu vīrusinfekcija, kas izpaužas ar akūtu slimības sākumu, strauju ķermeņa temperatūras paaugstināšanos, lauzošu sajūtu locēkļos, sausu, mokošu klepu un stiprām galvassāpēm, kas dažreiz līdzīga meningītam, attīstoties par pneimoniju ar akūtu elpošanas nepietiekamību un infekciozi toksisku miokardītu.

Nekādā gadījumā nevajag iet uz darbu vai apmeklēt saviesīgus pasākumus. Tā nodarīsiet pāri ne tikai sev, bet izplatīsiet slimību tālāk, vēl plašāk. Padomājiet par to, pirms tēlot varoni.

PAR INVALIDĀ APLIECĪBAS NOMAIŅU

Skaidro Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas vadītāja vietniece LIDIJA MŪRNIECE.

Ministru kabineta noteikumos Nr.1039 „Invalida apliecību izsniegšanas un uzskaites kārtība” paredzēts, ka invalidam, kuram invaliditāte noteikta bez atkārtota izmeklēšanas termiņa, invalida apliecību izsniedz ar 10 gadu derīguma termiņu.

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk – VDEĀ valsts komisija) un tās 18 struktūrvienības – starprajonu un Rīgas pilsētas Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas (VDEĀK) invalida apliecību izsniegšanu uzsāka 1998.gada decembrī. Tāpat daudziem invalidiem, kuriem invaliditāte tika noteikta „bez atkārtotas pārbaudes” vai „uz mūžu”, šobrīd pienācis termiņš jaunas invalida apliecības saņemšanai.

Var griezties jebkurā nodaļā

Valsts komisija ir vērsusies pie visu 18 nodaļu vadītājiem ar lūgumu: ja invaliditāte noteikta bez atkārtota izmeklēšanas termiņa (uz mūžu), atkārtotas invalida apliecības saņemšanu invalids var kārtot

jebkurā nodaļā, uzrādot pasi, invaliditātes izziņu (rozā lapu), iesniedzot iepriekšējo invalīda apliecību un vienu fotokartīti 3 x 4 cm (ne senāku par 3-5 gadiem).

To var veikt arī invalīda pilnvarota persona vai aizbildnis, uzrādot arī savu personu apliecinošu dokumentu.

Darbojas informatīvā sistēma

Saskaņā ar normatīviem aktiem, invalīda apliecība iesniedzama tikai un vienīgi uz personas Ekspertīzes lietas pamata. Ņemot vērā, ka invalīda apliecības izsniegšana ir atkārtota, kā arī lai saīsinātu apliecību izsniegšanas procedūru un ekonomētu finansiālos līdzekļus (pasta pakalpojumi ekspertīzes lietu pārsūtīšanai), darbinieki centīsies izmantot jau esošos datus no Invaliditātes informatīvās sistēmas.

Neskaidrību vai domstarpību gadījumā jaunas invalīda apliecības izsniegšana var tikt aizkavēta līdz konkrētā gadījuma noskaidrošanai vai precizēšanai. Invalids vai pilnvarotā persona par jaunās invalīda apliecības saņemšanu parakstās nodaļas „Invalida apliecību uzskaites žurnālā”.

Plašāka informācija, kā arī Valsts komisijas un nodaļu adreses un tālruni meklējami mājas lapā: www.vdeavk.gov.lv.

Nākamajā numurā tiks publicētas VDEĀK adreses Rīgā un reģionos.

INVALIDA PENSIJA ES

Ņemot vērā aktīvo iedzīvotāju pārvietošanos uz ārzemēm, **turpmāk Eiropas Savienībai lgstoši dzīvojošie Latvijas pilsoņi varēs saņemt invaliditātes pensiju jau no tās dienas, kad ārvalstī izsniegta E 213 veidlapa**, kas ir detalizēts medicīniskais ziņojums.

Piemēram, ja kādam ES valstī dzīvojošam Latvijas pilsonim vietējais ārsts būs diagnosticējis funkcionālos traucējumus, kuri varētu būt par pamatu invaliditātes noteikšanai, tad šim iedzīvotājam, būs jāiesniedz atbildīgajā institūcijā veidlapa E 213.

Turpmāk, lai cilvēkiem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem atvieglotu ikdienu, ņemot vērā saslimšanu, komisija varēs noteikt invaliditāti bez paša cilvēka klātbūtnes. ▲

Lappusi sagatavoja
VITA STUPĀNE **5**

“LEPOJOS AR SAVU NEDZIRDĪBU...”

 ILZE KOPMANE

Foto: No personīga arhīva

ES LEPOJOS AR SAVU NEDZIRDĪBU, VALODU, MŪSU KULTŪRU UN PĀRDZĪVOJU, KAD IZJŪTU SABIEDRĪBAS NORAIDOŠO ATTIEKSMI PRET ZĪMJU VALODU...

 Sigita, lūdzu, pastāsti, ko tu darīji līdz savai atnākšanai darbā LNS valdē! Sāksim ar skolām, zināšanu krāšanu...

Esmu beigusi Valmieras un Raiņa skolu. Mācījos arī datorkursos, apguvu izsūšanas mākslu uz šujmašīnas, nu jau arī lietvedību.

Bija man arī nodoms studēt augstskolā – pirmsskolas pedagogijas specialitātē. Taču mūs ar draudzeni jau pirmajā tikšanās reizē tur kā ar aukstu ūdeni aplēja: kā pateicām – slikti dzirdam, tā apšaubīja mūsu spējas studēt. Otrreiz iet pieteikties negribējās. Tomēr saņēmāmies, bet attieksme nebija mainījusies un mums ar to arī pietika uz ilgu laiku. Kad atkal sāku skatīties pēc citas augstskolas, bija mainījušies ģimenes apstākļi, vairs nesanāca...

 Paraksturo savas darba gaitas pēc skolas beigšanas!

Dažādas vietas bija. Trīs gadus nostrādāju bērnudārzā par auklīti, par audzinātāju, pēc tam aizprecējos uz Kurzemi, dzīvoju Alsungā – pie suitiem, tā sanāk.

Tur dabūju šuvējas darbu trikotāžas uzņēmumā „Māra”. Necik ilgi un – pēc trim mēnešiem firma bankrotēja. Ja godīgi, tad

...tā atzīst mana sarunbiedre SIGITA ĶIKURE intervijas gaitā, kad pieskaramies nedzirdīgo identitātes tēmai un iespējām integrēties sabiedrībā.

Sigita strādā par LNS valdes sekretāri – samērā nesen, no pagājušajā gada oktobra, taču jau pietiekami ilgi, lai jau varētu novērtēt savu darbavietu, iespējas un kolēģus. Bet iepazīstināšanu sāksim šādi!

jāsaka, pat nebēdājos, tieši otrādi – nopriecājos klusībā, jo man šis darbs negāja pie sirds.

 Tas laikam bija bezdarba sākums un juku laiki, kad veci uzņēmumi tika privatizēti un pamazām radās arvien jauni. Ko tad tu iesāki?

Jā, šajā laikā daudziem nedzirdīgajiem nebija darba tāpat kā tagad. Mēs ar vīru, arī tāpat kā citi, izgudrojām savu mazo biznesu: vairumā pirkām preces no bāzēm, vadājām un izpārdevām provincē, kur to nebija. Pat mazu bodīti iekārtojām un arī reketu pārcietām: atnāca pie mums dažī zeļļi, pieprasīja naudu. Kur toreiz tāda drosme mums radās – nedeļām! Pēc kādas nedēļas skatāmies TV, un tur rāda tos „mūsējos”, ar veselu ieroču arsenālu bija saņēmti ciet. Tad gan aukstas kājas palika!

Labi toreiz mums gāja, tikai jauni bijām, bez pieredzes rīkoties ar naudu. Tagad saprotu – vajadzēja to sakrāt, ieguldīt nekustamā īpašumā, nopirkt zemi vai dzīvokli...

Tad lielveikali izkonkurēja mūs, „maziņos”, un bijām atkal bez darba. Cik ilgi tā dzīvosi! Juris aizbrauca uz Rīgu celtniecības darbos, es arī jau sāku skatīties uz to pusi, līdz beidzot pārcēlāmies visa ģimene (man divi dēli) uz galvaspilsētu.

Kādu laiciņu pastrādāju apavu veikalā, pēc tam nāca tulka darba piedāvājums Jūrmalas SIC. Daudz neprātoju, pieņēmu to un tur sabiju divus gadus. Jutu, arī šis darbs tā īsti nav priekš manis, un tad jau arī

dzīvesvietas maiņa pasteidzināja aiziešanu no tā.

 Cik noprotams, ilgi mājās nesēdēji, jo uzzināji par iespēju strādāt LNS valdē?

Tā tas bija! Es vispār visu izlemju ātri, arī toreiz pēc sarunas ar LNS prezidentu nolēmu – pieņemu šo piedāvājumu, strādāju; ko nezinu, to iemācīšos.

 Un tā jau pagājuši četri mēneši jaunajā darbavietā. Kāds bijis šis laiks, un kā tu tagad jūties šeit?

Pirmo nedēļu viegli nebija, sveši apstākļi, neiepazīti darba kolēģi, bet ar pirmo dienu bija jādara un jāzina viss tā, it kā es jau ilgi strādātu.

Gāju mājās un apsvēru, ko darīt tālāk. Noturējos, nepadevos.

Tagad te jūtos kā mājās, starp savējiem. Kad jau iepazīti kolēģi, zinu, ko no katra var gaidīt un ko viņi gaida no manis. Galvenais, ka darbs man patīk. Izdomāju, kā dokumentus labāk noformēt, cenšos būt precīza, visu savlaicīgi izdarīt un sakārtot, lai nekrājas lietas kaudzē uz galda.

Un tomēr – kaut kā pietrūkst. Liekas, ka vispār mēs par maz atļaujamies laipnību un smaidu. Kaut vai tas būtu dežūrsmaidiņš sasveicinoties, kaut ko skaidrojošs utml. Vai gan tas būtu daudz prasīts, bet diena tā visiem kļūtu gaišāka šajos krīzes apstākļos.

 Vai pati bieži smaidi?

Vispār to daru arī šeit, bet īpaši, kad esmu ārpus Latvijas. Reizēm man liekas, ka kādi tāli mani priekšteči nākuši no Anglijas. Kā

Tālāk 7. lpp. ➡

“Lepojos ar savu nedzirdību...”
Sākumu lasiet 6. lpp.

man patīk šī zeme un ļaudis! Esmu tur diezgan daudz bijusi ciemos pie savas māsas un apskaužu viņas iespējas kā nedzirdīgam cilvēkam dzīvot pilnvērtīgu dzīvi.

Viņa strādā nedzirdīgo organizācijā tieši ar jauniešiem. Interessants darbs, laba alga, apguvusi angļu valodu, mācās kursus utt. Gadījās redzēt arī dažus nedzirdīgos policistus, kādu nedzirdīgo kungu, kas katru rītu nāca nedzirdīgo klubā lasīt avīzē darba sludinājumus (esot bezdarbnieks, saņem no valsts pabalstu un tā var iztikt, nestrādājot gadiem, utt).

Bet pie mums? Valstij gar cilvēku maz daļas – bezdarbnieka pabalstus dod dažus mēnešus, tālāk iztiek, kā zini. Bet darba daudz, lai kā gribētu strādāt, nav...

Ar ko saistās tavi nākotnes nodomi, ko tu vēlētos sasniegt dzīvē?

Kas attiecas uz mani – neko īpašu: lai būtu darbs, normāla iztikšana. Patīk lasīt, ceļot, esam bijuši daudzās Eiropas valstīs.

Bet visi turpmākie plāni mums ģimenē vērsti uz bērnu nākotni, viņiem cienīgas dzīves nodrošināšanu. Šobrīd neredzu tādu iespēju pastāvēšanu Latvijā. Pārāk bezcerīga šī situācija visiem, īpaši nedzirdīgajiem. Tāpēc daudzi jau ir prom vai gatavojas Latviju pamest, dodoties uz Eiropu un arī citām pasaules valstīm, kur nedzirdīgie savu vienīgo dzīvi var nodzīvot ar pašcieņu, pilnvērtīgi.

Es lepojos ar savu nedzirdību, valodu, mūsu kultūru un pārdzīvoju, kad izjūtu sabiedrības noraidošo attieksmi pret zīmju valodu, mūsu visai ikdienišķām vajadzībām (informācijas, TV raidījumu ar subtitriem trūkums, tulka pakalpojumu ierobežota pieejamība utt.).

Vai tiešām arī mums būtu jāskatās pēc mītnes zemes tālāk, aiz Latvijas robežām!? ▲

VĒROJUMI UN TIKŠANĀS SAEIMAS NAMĀ

 12. KLASĒS SKOLĒNI UN VĒSTURES SKOLOTĀJAS

Mums, Rīgas nedzirdīgo bērnu internātpamatskolas 12.klases skolēniem, šis ir pēdējais mācību gads, pēdējie mēneši skolā. Tūlīt, tūlīt aiz tā pagrieziena sāksies lielā dzīve.

Ar ko sākas dzīve? Tā sākas ar brīvību, neatkarību un dzīves problēmu izprašanu un saprašanu. Katra ģimene ir mazs mūsu valsts modelis miniaturā. Arī ģimenē ir svarīga kārtība, saskaņa un likumu ievērošana.

Foto: R. Bušmanis un J. Staģītis

Tos var apgūt sociālo zinību stundās un arī dzīvē. Tāpēc mēs 29.janvārī devāmies mācību ekskursijā uz Saeimu, lai iepazītos un gūtu priekšstatu par Saeimas namu un darbu tajā.

Šaurās Vecrīgas ielas mūs aizveda uz Jēkaba ielas brūno, iespaidīgo namu, kuru rūpīgi apsargāja militārās policijas puisi, jo tikai nedēļu atpakaļ tas bija piedzīvojis 13.janvāra nemierīgo vakaru.

Mūs sagaidīja gide, kura interesanti un saistoši izstāstīja šī nama vēsturi, nozīmi un tagadējo tā darbību. TV ekrānos bieži skatāma plenārsēžu zāle un dažādas citas zāles un kabineti.

Tagad, to visu vērojot tieši, pārsteidz tas, ka Saeimas deputātu vieta – zāle nav nemaz tik liela. Katram deputātam ir sava vieta,

savi darba instrumenti – balsošanas iekārta, dokumentu eksemplāri. Sava vieta zālē ir Valsts prezidentam un Ministru prezidentam, žurnālistiem, fotogrāfiem, viesiem.

Ļoti interesanta mums likās Saeimas nelielā telpa, kur izvietotas piemiņas veltes un dažādu valstu vadītāju dāvanas. Šaurās kāpnēs un likumotie gaitenī ved uz dažādu komisiju un atbildīgo darbinieku kabinetiem.

Kāpnēs mums steidzīgi garām pagāja ne viens vien Saeimas deputāts, kuru varam vērot TV

ekrānā. Katram savs uzdevums, savs darbs, kas prasa risinājumu.

Ekskursijas nobeigumā mūs sagaidīja vēl daži interesanti notikumi. Nejauši satikāmies pie Saeimas nama ar labi pazīstamo deputātu – komponistu Raimonu Paulu. Komponists aicināja mūs nekautrēties un droši stāties kopīgam foto. Ar prieku izmantojām šo iespēju (*skatt. attēlā*).

Vēl tikāmies ar deputātiem Kārli Šadurski un profesori Janīnu Kursīti, kura vairākas reizes viesojusies mūsu skolā. Patīkami un interesanti bija piedalīties sarunā ar deputātiem, uzzināt viņu viedokli par valsts tālāko attīstību, jaunatnes galveno uzdevumu – mācīties.

Skolā atgriezāmies ar jauniem iespaidiem par redzēto Saeimas namā. ▲

KLUSUMA PASAULES MĪLESTĪBA

MALDA ILGAŽA, teksts un foto

Šaurajā vienistabas dzīvoklī, kas atrodas Gulbenē, Nākotnes ielā, – klusums, ko palaikam iztraucē mazā Markusa smieklī vai raudas, ieslēgta televizora radītās skaņas, trauku šķindoņa mazītiņajā virtuvītē, ūdens šalkoņa atgrieztajā krānā un cilvēku soļi. Skaņas te izdzīvo pašas savu dzīvi, jo mājoklīša saimnieki Liene un Ints Aveni tās nedzird.

IEPAZĪSTAS TIRGŪ

Pirms trīs gadiem viņus kopā saveduši draugi. Tas noticis Gulbenes tirgū, tāpēc Lienei un Intam tirgus placis joprojām ir nozīmīga vieta, kur līdz ar pirmo skatienu, smaidu un nedaudzo minūšu klātbūtni piedzimusi abu mīlestība. Tai sekojusi tuvāka iepazīšanās un lēmums par dzīvi kopā.

Pēc kāda laika sevi pasaulei pieteicis dēliņš Markuss, kurš ir abu vecāku lielākā dzīves laime. Nevar izteikt to prieku, kāds rotājas Lienes un Inta sejā, stāstot, ka dēliņš dzird.

Puisēns viņiem ir vienīgais stars uz skaņu pārpilno pasauli. Vecāki ir gatavi darīt visu, kas viņu spēkos un pat vēl vairāk, lai dēls izaugtu vesels, gudrs un laimīgs.

NEVIENAM NEATDOS

Ar žestu palīdzību Liene un Ints apliecina, ka nekad nevienam savu dēliņu neatdos. Abiem jau nācies pārdzīvot ne mazums satraukuma pilnu brīžu. Kad Liene un Ints paziņojuši par precēšanos, meitenes vecāki kategoriski iebilduši, bet tad, kad piedzimis Markuss, par viņa adopciju interesējusies Lienes māsa.

Tuvinieku bažas un nevēlēšanās uzticēt puisēna audzināšanu kurlmēmiem vecākiem ir saprotama. Bet šobrīd puisēns apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi “Auseklītis”, kur viņam ir iespējams rotaļāties ar citiem bērniem un ieklausīties viņu valodā.

Kamēr Markuss vēl bijis zīdaiņa vecumā, vecāki brīdinājuši tuvējos kaimiņus, ja īpaši naktīs ilgstoši dzirdamas mazuļa raudas, lai nāk raudzīt, kas atgadījies. Naktīs Liene un Ints

**MĪLESTĪBA CILVĒKUS
NEIZVĒLAS. TĀ ATNĀK
PIE VIŅIEM, NEPRASOT
SEVI APLIECINĀT
SKAĻOS VĀRDOS, KAS
ĀTRI IZPLĒN.**

gulējuši uz maiņām, bet dēla gultiņa bijusi aprīkota ar dažādām gaismas ierīcēm, kas iedegušās tad, kad bērniņš sācis raudāt. Abiem ir arī dzirdes aparāti, bet Ints ar roku kustībām rāda, ka tos neizmantojot, jo aparāta uztvertā skaņu lavīna neesot izturama, galvā tā radot pamatīgu jucekli.

Dzīvē tā iekārtots: ja cilvēkam atņemta viena maņa, ar citu atlīdzināts dubultā. Liene un Ints izteikti sajūt dažādas vibrācijas, pat tās, ko rada soļi kāpņu telpā.

ĻOTI VĒLAS DARBU

Līdz šī gada aprīlim Avenu ģimenei piešķirts trūcīgās ģimenes statuss, jo Liene un Ints saņem tikai invaliditātes un bērna kopšanas pabalstu. Ar to ir par maz, lai pietiktu visam, tāpēc rūpīgi tiek izplānota katra santīma un lata izdošana, bet jau tagad ir skaidrs, ka turpmāk iztikt būs vēl grūtāk.

Galvenais priekšnoteikums, lai Markuss būtu paēdis un aprūpēts. Šobrīd Intam nav darba, bet viņš ļoti gribētu kaut ko papildus nopelnītu savai pensijai.

Reiz Ints izlasījis, ka ir nepieciešams remontdarbu strādnieks, bet darba devējs, uzzinot, ka viņš ir nedzirdīgs, tomēr atteicis. Tajā brīdī acīm pietrūcis asaru, jo raudājusi sirds. Lai kā Liene viņu mīlējusi, šīs sajūtas nav zudušas vēl šobrīd.

Arī Liene labprāt strādātu par apkopēju, bet tagad arī šī darba vakance jau kļuvusi zelta vērtā. Abiem ir vajadzīgs tāds darbs, kur viņi paši ir atbildīgi par sevi. Kad Intam izdevās kaut ko nopelnīt, viņš par saņemto atalgojumu iegādājies ledusskapi un veļas mašīnu, lai viņa mīļajai Lienītei nebūtu jānopūlas, mazgājot drēbes ar rokām, bet Markusam vienmēr būtu svaigi produkti. Tos Ints nopelna Litenē savas tantes lauku saimniecībā. Ar saviem vecākiem gan viņš tiekas tikai atmiņās.

Nesen mājoklis ticis arī pie jaunām durvīm, bet jauna loga ielikšanai naudas nav.

AR LABESTĪBU VIEN

Liene, Ints un mazais Markuss ļoti gaida un labprāt uzņem ciemiņus, tikai diemžēl viņu ir maz. Visbiežākā viesņa ļoti kārtīgajā un perfekti tīrā dzīvoklī ir mājas pārvaldniecība Marija, kuru abi uzskata par savu neoficiālo mammu. Viņa labprāt pieskata arī mazo Markusu.

Apbrīnojama ir jūtu saskaņa, kas valda starp Lieni un Intu. Varbūt tā ir tik izteikta tāpēc, ka viņiem ir daudz grūtāk pastāvēt šajā pasaulē? Par šo saskaņu liecina arī abpusējā attieksme, ejot pa ielu, kad viņus pārņem piesardzīga uzmanība, īpaši tad, kad kopā ar viņiem ir Markuss.

VAJADZĪGI VIENS
OTRAM

Klusu skan cilvēku balsis no televīzijā translētās filmas. Markuss

Tālāk 9. lpp. ➡

KAD JĀMEKLĒ JAUNAS IESPĒJAS...

 VITA STUPĀNE, teksts un foto

Šobrīd vai visās pasaules valstīs ir ekonomiskā krīze, jāsavelk josta ciešāk, jācinās par darbu un izdzīvošanu, jo daudzi kļuvuši bezdarbnieki, ir izmisuši, dzīvo stresā, krīt depresijā. Stiprākie mācās ar cieņu pārdzīvot grūtos laikus, pieņemt pastāvošo situāciju, samierināties ar to un meklēt jaunas iespējas, jo – dzīve taču ir tikai viena un tā jādzīvo tieši tagad.

Jūsu uzmanībai – intervija ar AIVI GRĀVĪTI (23)

Pagājušajā vasarā beidzis Barkavas arodvidusskolu, nedzirdīgo grupā izturot gala pārbaudījumus ar labiem rezultātiem. Mācību gadi pagājuši neticami ātri, atmiņā vēl virmo dažādi piedzīvojumi, kā kopā mācījušies, kā palīdzēja skolotāji utt.

Aivis šobrīd vēl turpina mācības 51. vidusskolā, lai iegūtu vidējo izglītību. Un strādā par metinātāju kādā Dānijas kompānijā. Bet pirms tam...

KRĪZE DIKTĒ NOTEIKUMUS...

Pēc profesijas esmu celtnieks, šo amatu apguvu 3 gados. Kad beidzu Barkavas arodvidusskolu, bija liels prieks. Iegūtās zināšanas cerēju pielietot praktiskajā darbā. Tajā laikā izglītoti speciālisti darba tirgū bija pieprasīti.

Klusuma pasaules mīlestība *Sākumu lasiet 8. lpp*

ieklausās un priecīgi plaukšķina mazās roķeles.

Viņš dzird šīs balsis. Tās tik ļoti līdzinās – bērnodārzā dzirdētajām. Liene un Ints vairāk par visu vēlas nenokavēt to brīdi, kad Markusiņš pirmo reizi izrunās vārdus „mamma” un „tētis”. Šos vārdus viņi nesaklausīs, bet nolasīs no dēļa lūpām. Un tā būs viņu abu laimīgākā diena.

Mīlestība cilvēkus neizvēlas. Tā atnāk pie viņiem, neprasot sevi apliecināt skaļos vārdos, kas ātri izplēn. Viņu mīlestībai pietiek ar skatienu, glāstu un apziņu, ka viņi ir vajadzīgi viens otram un īpaši mazajam dēlim, kurš vēl ir pasaules iepazīšanas ceļa sākumā. Tās pasaules, kurā dzīvojot bieži vien nenovērtējam to, kas mums ir dots. ▲

No laikraksta „Dzirkstele”, Gulbenē.

No red. Rakstu par šo ģimeni var lasīt arī žurnāla Ieva 6. nr., 2009.

Arī man pašam bija pietiekama iekšējā motivācija, jo celtnieka darbs patīk. Izjutu atbildību, ieinteresētību un vēlmi strādāt aizrautīgi. Liekas, ka tieši izglītība radīja šo motivāciju.

Diemžēl Latvijā sākusies ekonomiskā krīze, cilvēkiem vairs nav naudas, lai veiktu dzīvokļu remontu, būvētu māju. Darba devēji meklē tādus strādniekus, kuri ar mieru strādāt ar zemāku atalgojumu, turklāt aploksnē. Viņi vairs neinteresējas par izglītību, strādājošā motivāciju un kvalifikāciju.

Ilgi meklēju darbu savā jomā, tomēr neatradu, jo celtniecība sašaurinājās, mana profesija kļuva maz pieprasīta.

NOLĒMA MAINĪT PROFESIJU

Cik ilgi var palikt bez darba! Naudu ikdienas iztikai vajadzēja, tāpēc nolēmu pieņemt tēva piedāvājumu, sāku apgūt jaunu – metinātāja amatu kādā Dānijas firmā, jo biju jau piekussis, meklējot darbu celtniecības jomā.

Sāku strādāt bez priekšzināšanām pa 2 – 3 stundām dienā. Vēroju, kā citi to dara. Protams, ļoti labi bija tas, ka mani mācīja tēvs. Dienu no dienas veicās arvien labāk un labāk, līdz mani pieņēma pastāvīgā darbā. Jauno darbu es vērtēju atzinīgi un daru labprāt.

PAR ĪSTO VIETU DZĪVĒ

Uzreiz gan nevaru teikt, ka esmu savā īstā vietā, bet pamazām sāku pierast, drīzāk – sāku šim darbam patīkt. Pozitīvi, ka ir sociālās garantijas, regulārs atalgojums, veselības apdrošināšana, darbabiedri draudzīgi, tāpēc arī patīkama ikdienas atmosfēra. Bez tam darbu varu savienot ar mācībām. Metināšanas visādas ikdienā vajadzīgas lietas – trepes, svečturus, (attēlā – Aivja darinājums), šašliku

ZINĀŠANU NEKAD NE- VAR BŪT PAR DAUDZ, JO DZĪVĒ VISS NEMITĪGI MAINĀS.

kastes no metāla. Firma gandrīz visu eksportē uz ārzemēm, ir daudz pasūtījumu. Bez šaubām, metinātāja darbs vispār ir ļoti kaitīgs plaušām, tāpēc katru dienu jādzer piens, kefīrs. Bet šajos laikos jau nav nekādas izvēles, tāpēc paldies tētim, ka izkārtēja man šo darbu, ierādīja, apmācīja. Viņš veltīja daudz laika un pūļu, lai es visu labi iemācītos.

AR DOMU PAR NĀKOTNI

Daudz ko var apgūt pašmācības ceļā un strādāt tāpat. Ja ir patiesa gribēšana, būs arī varēšana. Galvenais, lai cilvēks iekšēji pieņem darāmo darbu, tad viņam tas patiks, viņš būs ieinteresēts un rezultāts būs OK.

Tomēr labāk būtu piedalīties profesionālās apmācībās un iegūt diplomu, tas noderētu – stiprinās oficiālo atzīšanu, paplašinās zināšanas, darbs būs kvalitatīvāks, to spēš paveikt ātrāk un vairāk.

Ļoti ceru, ka kādreiz mācīšos un iegūšu metinātāja diplomu, kas agri vai vēl tiks pieprasīts. Uzskatu: ja cilvēks pieņemts darbā kādā vietā, tad viņam ir pienākums šim darbam nepieciešamās zināšanas, amata prasmes apgūt pēc iespējas pilnīgāk.

Zināšanu nekad nevar būt par daudz, jo dzīvē viss nemitīgi mainās. Celtniecības profesiju, kura man jau ir, nedomāju nolikt malā.

Būs piedāvājumi, atradīsies darbs, tad atgriezīšos šajā jomā, kurā tāpat varēšu izmantot visas savas iegūtās prasmes un strādāt vienlaikus vairākos amatos. ▲

KAS NOTIEK LATVIJĀ?

✍ VITA STUPĀNE, teksts un foto

Pašreizējā ekonomiskā krīze Latvijā diktē savus dzīves noteikumus arī nedzirdīgajiem – mazāk tērēt svētkiem un izklaidei, taupīt uz pārtiku, apģērbu un apaviem, pārcelties uz dzīvi ārzemēs...
Lūk, daži viedokļi!

ARITA DIRNĒNA

Arvien vairāk cilvēku paliek bez darba, tātad arī bez naudas, bet veikalu plauktos cenas paaugstinās.

To es nesaprotu, ko gan valdība domā? Skatos, pat cilvēki ar labām amata prasmēm un augstu kvalifikāciju krīzes dēļ zaudē darbavietu un citu piemērotu darbu nevar atrast, tāpēc spiesti darīt to, kas nepatīk, lai tikai nodrošinātu iztiku. Savairojušies zagļi, cilvēki jūtas nedroši.

Uzskatu, ka valdība ir vainīga, jo nepārdomāti plānoja izdevumus, nedomāja par nākotni, uzkrājumiem. Saeima ir jāatlaiz – viņi tur sēž tāpēc, ka var labi pelnīt, bet par tautas vajadzībām nedomā.

Būtu svarīgi, lai attīstītos ražošana. Ja būtu daudz uzņēmumu, firmu, zemnieku saimniecību utt., tad arī cilvēkiem būtu darbs.

EDGARS VECKĀGANS

Jūtos ļoti slikti, jo manai Latvijai klājas smagi un būs vēl grūtāki laiki: augsta inflācija, bezdarba pieau-

gums (2009. gada prognoze – var pieaugt pat līdz 20 – 30%), trūkst naudas, lai izmaksātu visus plānotos sociālos pabalstus utt.

Kā es vēlētos, lai ekonomika atveseļotos! Uzskatu, ka valdība pieņēma nepareizu lēmumu par PVN paaugstināšanu no 18% uz 21%.

Tas neko neuzlabos. Esmu pētījis šo jautājumu un secinājums tāds, ka krīzes situācijā PVN ir jāsamazina, nevis jāceļ. Vai tad tie, kas strādā valdībā, neko nezina!

VINETA KOZLOVA

Pašreizējā situācija man ir satriecoša: nav darba, pensija neliela un ātri iztērējas, jo viss taču dārgs. Manam dēlam

bērnudārzā, iespējams, par ēšanu būs jāmaksā divreiz vairāk, bet, kā un ko lai maksājam, ja nav darba un cita darba piedāvājumu arī nav.

Es jau neticu valdībai, ka tā kaut ko uzlabos, drīzāk otrādi, būs vēl briesmīgāk. Runā skaisti, bet rīcību neredzu. Tiem, kas strādā Saeimā, visiem ir mašīnas, mājas, labi ģērbti, var apmeklēt greznus restorānu. Viņiem jau labi, krīzes nav.

Bet ko lai mēs darām?

INGA MAURIŅA

TV Panorāmā, avīzēs, internetā bieži uzzinu, ka cilvēki paliek bez darba un naudas. Man gan pagaidām viss skārtībā.

Ir darbs, ir pensija, tāpēc jūtos apmierināta, problēmu neredzu.

Novēlu bezdarbniekiem turēties. Lai gan grūti, bet jāsamierinās, jācenšas, ko citu!

Vēlos, lai LNS atkal varētu realizēt labus pasākumus, kā tas bija pirms gada – pēdējā laikā kaut kā pietrūkst.

Krīze ir visur pasaulē, ne tikai Latvijā, tā ka ne visā varam vainot valdību.

LĪGA BEINĀRE

Valdībai vajag vairāk domāt uz nākotni. Es, piemēram, neatbalstu, ka valsts

aizņēmusies no SVF tik daudz naudas: kas viegli nāk, tas ātri aiziet, labuma būs maz.

Kamdēļ vajadzēja palīdzēt Parex bankai, labāk to naudu būtu ieguldīt sociālā aprūpē, māmiņu pabalstiem, pensionāriem. Mans vīrs pagaidām strādā metālfabrikā, firma ir Krievijas. Agrāk labi pelnīja, tagad uz pusi mazāk. Bet dzīve paliek dārgāka! Mēs cenšamies taupīt uz izrādēm, koncertiem, izklaidēm – neejam!

Novēlu visiem turēties, rūpēties par savu veselību, izturību, gudrību un savaldību. Cerēsim, ka Latvija spēs pārvarēt ekonomisko krīzi un situācija uzlabosies.

VALDIS KRAUKLIS

Pašlaik man ir nepilnplānots atvaļinājums, protams, bezalgas. Februārī man „iedalītas” četras darba

dienas un viss. Varu tikai priecāties, ka neesmu atbrīvots no darba pavisam, tāpēc ka mūsu finiera apstrādes uzņēmumā atlaisti 80% strādnieku. Mani vēl pažēloja kā pirmspensijas vecuma cilvēku. Un vēl palikuši tikai daži augstākās kvalifikācijas operatori. Pasūtījumi tā kā būtu, bet nu firma SIA Troja uzņemas veikt darbu tikai ar priekšapmaksu, kura kavējas. Tagad neviens vairs nestrādā, tikai cerot, ka gan jau samaksās. Tā nu jāgaida, kamēr kāda no ES sadarbības valstīm kaut ko ieskaitīs.

Teikšu atklāti – man ir sava noteikta nostāja šajos laikos: par krīzi nedomāt, bet dzīvot savu dzīvi, pret kuru man nav visai augstas prasības. Man pietiek ar to, kas man ir, vai, ja nav, tad ceru, ka būs atkal. Tas ir darbs, tas ir mans vaļasprieks (fotografēšana), pa reizei tase labas kafijas... Tā saglabāju dzīvesprieku, par spīti visam, un ar dzīvi esmu apmierināts.

Katrā pavērsienā var saskatīt kaut ko labu arī. Nu, piemēram, tagad man ir vairāk laika hobijs, varēšu sakārtot fotoarhīvu ar vairāk nekā 200 tūkstoš bildēm.

Politika un ekonomika Sākumu lasiet 10. lpp.

Lielākā daļa no tām – par nedzirdīgo dzīves dažādiem notikumiem.

Vasarā savukārt ar fotoaparātu došos brīvā dabā, ķeršu dzīves mirklus, skaistas dabas ainavas, ļaužu ikdienu un svētku brīžus.

JUZEFA MAKAJEVA

T a g a d
tik tiešām ir
grūts laiks.
Atceros, tā tas
bija arī 1992.
gadā, kad
Latvija kļuva
neatkarīga
valsts. Man ir tikai vecuma pensija,
nesen meitai piedzima dēliņš, bet zno-
tam nav darba, jo viņu atlaida. Darbu
atrast ir grūti, maz piedāvājumu. Bieži
vien brīvās vakances nevar saņemt:
te nepareizs numurs, te uzreiz pasaka,
ka jau pieņemts darbinieks. Darbu
atrast nevar pat ar visai zemu atalgo-
jumu. Nevaru saprast, kas notiek
valstī, ko dara valdība, Saeima, atliek
tikai cerēt, domāt pozitīvi.

Kaut kad taču dzīvei Latvijā
jāuzlabojas.

LIĀNA LUKINA

Vispār ir šausmī-
gi. Cilvēki pa-
liek stresaini un
neapjēdz, ko dara.
Vainīga ir valdība,
ka tautai nākas ciest,
palikt bez darba, bez
nākotnes. Daudziem
ir kredīti, kā tos apmaksāt? Pārāk
daudz mums reklāmu – lai tik visi
aizņem naudu, pasūta, pērk – vajag
vai nevajag.

Reklāma jāsamazina, lai tirgotāji
ļauj cilvēkam pašam izvēlēties,
mierīgi dzīvot. Tagad arvien dārgāk
jāmaksā par dzīvokli, pārtiku, trans-
portu. Nevaram vairs atļauties iepirk-
ties apģērbu, apavus utt..

Joprojām nedzirdīgos pastumj
malā. Mums nav sociālā aizsardzība.
Kad beidzot Latvijā cilvēki dzīvos
normāli, izglītosies, labi pelnīs, ceļos,
kā tas ir citās zemēs, piemēram,
Vācijā, Anglijā? Nav atbildes... ▲

JAUNUMS

No 2009. gada janvāra
LTV – I ziņu raidījums
“Šodien Latvijā un pasaulē”
**pl. 18 tiek tulkots
zīmju valodā
26 minūšu garumā.**

KC “RĪTAUSMA”

Atsaucoties uz pub-
likas vēlmēm, **sestdien,
28. februārī pl. 15 notiks
KARNEVĀLS.**
Sekojiet informācijai
e - pastā un afišās.

Ielūgumus var saņemt: dienā
– Elvīras ielā 19, vakaros
Rītausmā, Kandavas ielā 27.

IEVĒRĪBAI!

Rīgas biedrības rehabilitētājas
MĀRAS LASMANES
darba laiks martā:
2; 4; 10; 12; 16; 18; 24; 26
no pl. 9. līdz 17.

JAUTRĪTE GROMA

sociālo pakalpojumu un palīdzības
jautājumos pieņem: **otrdienās pl.**
12 – 17
trešdienās pl. 10 – 15
ceturtdienās pl. 10 – 13
*Pirmdienās un piektdienās ar
pierakstu. Tālr.: TT. 67471561,
mob. 26113655*

KONKURSS BEIDZIES

“KAS TAS IR?”

Jautājām jums, lasītāji, pirms
Ziemassvētkiem: kas pietrūkst tad,
kad nedomājam par naudu, par mantu
iegādi, kredītu un rēķinu apmaksu...
Kad liekas, it kā visa pietiek un tomēr
– kaut kā trūkst.

Saņemtās atbildes mūs patīkami
pārsteidza un iepriecināja. “KS” lasītāji
minēja cilvēciski saprotamas un ikvie-
nam tuvas vēlmes pēc lietām, kas fak-
tiski nemaksā neko, bet izrādās pat ļoti
vērtīgas. Lūk, tās!

AUTOSKOLA

SIA “Eņģeļu taures” piedāvā
**B, BE kategorijas autovadītāju
apmācību** gan nedzirdīgajiem
nelielā grupā ar surdotulkotāju,
gan dzirdīgajiem.

Apmācības notiks tuvākajā laikā
pēc grupas nokomplektēšanas:
Rīgā, LNS, Elvīras 19, 201.

Sīkāka informācija: e - pasts:
zilbe1232@inbox.lv.

Tāl. 26163118 - SMS.

Santa Beitāne

ZIEDOJUMI

*Jo vairāk laimes citiem dod,
Jo vairāk sev tās cilvēks rod.*

**Rīgas biedrība pateicas
saviem ziedotājiem.** Tie ir:

Amanda BAUZE, Brigi-
ta MIEŽĪTE (1 Ls); Faņa
SINKOVA, Jeļena LAZDIŅA,
Vilnis GULBIS, Guntis MOI-
SEJS, Inese BRIŠKA, Fran-
ciska SENKEVIČA, Stefans
BUČINSKIS (2Ls); Anna
ABAKOKA, Ēvalds ABA-
KOKS, Jānis TIMMERMANIS,
Velta TIMMERMANE (2,5Ls);
Valda MAKAROVA, Vladimirs
MAKAROVS, Velta RENCE,
Pēteris BALODIS, Jevgēnija
LABPRĀTE, Helēna KOZLOVS-
KA, Velta ZAKENFELDE, Feo-
dose LEPEŠA, Gaida VĀRPIŅA
(3 Ls); Guļiko KANDELAKI
(4 Ls); Oļegs LIEPA,
Marija ŠKIRMANTE,
Lūcija SAKSONE (5 Ls).

Visvairāk minēta **mīlestība** (11
reizes), **draugi** (9), **labā ģimene** (4).

Seko: **uzmanība, sirsnīgums,
bērni, cieņa, apsveikumi, saru-
nas sveču gaismā, dejas, mazbērni,
laipnība, Latvijas iepazīšana, ugun-
skurs pie jūras, ziedi bez jubilejām,
lidojums ar balonu, suns, nejaušs
glāsts, mīļš skatiens** (1 – 3 reizes).

Redakcija pateicas visiem, kas
atsaucās un piedalījās šajā konkursā.
Loterijā redakcijas balvu vinnēja
SANITA LAZDIŅA ar nosauk-
tiem vārdiem – **LABA ĢIMENE**.
Lūdzam sazināties pa tel. 67471559
(TT) vai 29180534 (SMS) un ierasties
redakcijā.

KULTŪRAS CENTRA "RĪTAUSMA" VĒSTIS

MARUTA PITERNIECE

Strauji rit dienas Vērša gadā, jau februāris otrā pusē. 2009. gads Rītausmā iezīmējās ar Vecā gadā iesākto pasākumu turpinājumu.

Pašā gada nogalē NIAF „Klusums” prezidentam GUNTARAM BEISONAM izdevās sarūpēt pārtiku 30 guļošajiem un 5 pansionātos dzīvojošiem biedriem. Tad nu gada sākumā vajadzēja organizēt palīgus, lai labdarības paciņas tiktu aiznestas.

Salīdzinot ar citiem gadiem, kad sponsoru iespējas bija plašākas un varējām arī gados vecus pensionārus iepriecināt, šoreiz tādu iespēju nebija.

LNS Rīgas biedrības un Rītausmas vārdā sirsnīgs PALDIES par rūpēm NIAF „Klusums” valdei un tās prezidentam G.Beisonam. Šis atbalsts ir ļoti vajadzīgs un svētīgs.

Tāpat gada pēdējās dienās projektu: „Gribi tici, gribi netici” atbalstīja RD Kultūras pārvalde, un tā ietvaros 13.janvārī notika pasākums, kurā uzstājās rītausmieši un viņu draugi no Ziemeļvalstu ģimnāzijas. Šajā projektā iesaistījās arī RNBI pamatskolas pedagogi: **I. Cepurīte** un **A.Puriņa**, kā arī Rītausmas deju kolektīva vadītāja **D. Kalpiņa** – **Geida** un studente **L. Mickēviča**. Pasākums ietvēra katra mēneša horoskopa teatralizētu apspēlēšanu un izdejošanu. Skatītāji, kuru rindās bija arī skolēni no nedzirdīgo skolas, atsaucīgi vēroja priekšnesumus un izdzīvoja tiem līdzī.

Vai nu tiešām pašus mazākos atstāsim bez eglītes? Par to norūpējusies bija LNS Rīgas biedrības valde, un tapa ideja pulcināt uz to bērniņus līdz 7 gadiem.

18.janvārī pat laika apstākļi bija labvēlīgi, lai mazie ģipari šo pasākumu apmeklētu kopā ar vecākiem un brāļiem vai māsām.

Uzvedumu „Ko zvēri ziemā

Foto: I. Ozola

meža dara” sagatavoja paši valdes locekļi.

Attiecīgi ģērbusies ar kustībām improvizēja skatu, kas notiek mežā, iesaistot arī mazos skatītājus, kuri bija ļoti atsaucīgi. Kas tad kurš bija? **A.Bergmanis** – meža vecītis, kuram pazuduši cimdi, un sniega karaliene – **M.Lasmane**, kas visus zvērus organizēja. Cimdus meklēt no ziemas migas cēlās pele – **F.Lepesa**, ezis – **R.Kurēna**, zaķis – **L.Čerepko**, lācis – **A.Moiseja**. Cimdi tika atrasti, un visi zvēri kopā ar meža vecīti un mazajiem apmeklētājiem priecājās. Eglīte skaista, bet kaut kā pietrūka, un visi kopā sāka saukt Salatēti, varbūt vēl nav aizbraucis uz Lapzemi un iegriezīsies Rītausmā! Pēc brīža Salatētis – **S.Lasmanis** ar dāvanu maisu klāt, un mazie tika pie gaidītiem kārumiem.

NIAF “Klusums” iepriecināja bērnus ar lietderīgām dāvanām, kuras var izmantot nodarbībās. Paldies G. Beisona kungam.

Tā, dzerot tēju, rotaļājoties, vecākiem risinot sarunas, laiks aizskrēja nemanot. Apmierināti par pavadīto svētdienu bija mazie un lielie pasākuma dalībnieki, kā arī gandarījums organizētājiem.

Februāris iesākās ar kuplā skaitā apmeklētu pasākumu, jo par e – taloniem instruēt ieradās RĪGAS SATIKSMES pārstāvji.

Ne tikai mūsējiem grūti

iedomāties, kā viss notiks, tāda problēma pastāv visiem rīdziniekiem, kuri turpmāk lietos sabiedrisko transportu Rīgā. Mierinot, ka viss būs labi, viesi centās atbildēt uz apmeklētāju jautājumiem. Arī turpmākās ziņu dienās vēl un vēlreiz tiks runāts par šo jaunumu. ▲

DZINTRA INTSONE

28. februāra trešdienā „KC” Rītausma kā vienmēr notika Jautrītes ziņu vakars. Viņa stāstīja par aktuāliem notikumiem Latvijā un ārzemēs, izmantojot arī interesantus aprakstus no žurnāliem un avīzēm.

Pēc viņas stāstījuma apmeklētāji šoreiz neizklīda, bet vienkopus sapulcējās Lielajā zālē, lai noskatītos Džanni Rodari pasaku lugas improvizētu izrādi „Sīpoliņa piedzīvojumi”. Režisore **Dzintra Kukša** pastāstīja, ka pati pirms 21 gada režisējusi šo izrādi, tagad nedaudz pārmainījusi lugas tekstus, vēršot uz šobrīd aktuālo situāciju valstī.

Skatoties šo izrādi, nopriecājos, ka dažādās lomās augļus, žurku, suni spēlēja gan vecie, gan jaunie aktieri, pat divi skolēni.

Visi bija cītīgi gatavojušies šim ģenerālmēģinājumam pirms Rīgas amatierteātru festivāla, kas notika no 29. janvāra līdz 7. februārim.

Tajā piedalījās 18 teātru kolektīvi no Rīgas un Jūrmalas.

Cik vēroju, skatītājiem patika šī izrāde, tāpēc vēlreiz paldies mūsu lieliskajiem aktieriem un visiem, kas piedalījās izrādes tapšanā. ▲

PAR LATVIJAS TV RAIDĪJUMIEM

2008. gada rudenī LNS veica intensīvu saraksti un izskaidrošanās darbu ar vairākām augstākstāvošām institūcijām jautājumā par informācijas nodrošināšanu nedzirdīgajiem cilvēkiem.

Savos iesniegumos LR Saeimai, LR Tiesībsargam, Nacionālajai radio un TV padomei, LTV vadībai un īpašu uzdevumu ministram sabiedrības integrācijas lietās LNS raksturoja pašreizējo situāciju kā diskrimināciju pret nedzirdīgajiem, viņu cilvēktiesību pārkāpšanu un pieprasīja veikt neat-

liekamus pasākumus tās novēršanai, nodrošinot LTV informācijas pieejamību. Visi minētie adresāti, piesaucot ES pieredzi, ANO konvenciju, apliecināja, ka, protams, saprot minēto vajadzību un iespēju robežās gādās par jautājuma risināšanu. LM sarīkoja tikšanos ar iesaistīto pušu pārstāvjiem, LR Tiesībsargs ierosināja pārbaudi.

Rezultātā Tiesībsargs atzina, ka Latvijas TV pārraidītās informācijas pieejamība personām ar dzirdes traucējumiem nav pietiekama, tomēr atbilst pašreizējai ekonomiskajai situācijai valstī un attiecīgi iespējamam finansējumam.

No LTV 2009. gada 19. janvārī pienāca vēstule, kurā uzskaitīti

raidījumi, kas patlaban pieejami nedzirdīgajiem cilvēkiem. Tie ir:

✓ *surdotulkojums pl. 18 (ietvertas novadu ziņas) – kopā 113 raidstundas gadā;*

✓ *titrētie raidījumi – Naudas zīmes (par ekonomiku), Kopā (invalidu tēma), Zveja, Kriminālā informācija, valsts vadītāju uzrunas svētkos.*

✓ *filmas un seriāli;*

✓ *info titru panelis Panorāmā, Nakts Ziņās, Labrīt, Latvija (svarīgākie notikumi);*

✓ *slīdošo titru paziņojumi (par ārkārtas stāvokli).*

Latvijas TV apliecina gatavību palielināt subtitrēto programmu apjomu, ja tam tiks piešķirtas finansējums. ▲

KANĀDĀ ROKKONCERTS NEDZIRDĪGAJIEM

Šā gada pavasarī Kanādā norisināsies pirmais rokkoncerts pasaules vēsturē, kas paredzēts nedzirdīgiem cilvēkiem. Pasākums notiks vienā no Toronto klubiem 5. martā, ziņo *New Musical Express*.

Lai dzirdi zaudējušiem cilvēkiem palīdzētu uztvert mūziku, Kanādas Raiersonas universitātes mūzikas tehnoloģiju izpētes centrs izstrādājis īpašu vibrējošu krēslu.

“Emocionālā krēsla” sensori analizē mūzikas skaņas un pārveido tās vibrācijās. Krēslā iebūvētās ierīces liek tam kustēties, šūpoties un trīcēt, pielāgojoties skanošās mūzikas ritmam, ļaujot izjust mūziku.

Īpašā krēsla izgudrotāji atzinuši, ka tie, kas šajos krēslos sēdēs, koncerta laikā “savā sejā sajūtīs ritmiskās gaisa kustības”.

Koncerts, kurā uzstāsies vairākas maz zināmas muzikālas apvienības, tiks papildināts ar vizuāliem efektiem, līdzīgiem tiem, kas tiek izmantoti dažādos mediju plejeros.

NEDZIRDĪGS UGUNSDZĒSĒJU PRIEKŠNIEKS

Iespējams, viņš ir pirmais nedzirdīgais ugunsdzēsēju priekšnieks Amerikā, ziņo *Deaf News Today* (*Nedzirdīgo Ziņas Šodien*). Marks

Kaits (Mark Kite) ir pārņēmis vadību Jukonas brīvprātīgo ugunsdzēsēju, Pensilvānija štatā. Viņš uzņēmies atbildību par 75 ugunsdzēsēju darbu. Tā ir Kaitu ģimenes tradīcija. Marka vectēvs, tēvs, brālis un arī viņa dēls kalpoja un kalpo sabiedrībai šādā veidā.

Marks Kaits piedzima gandrīz nedzirdīgs, visu savu mūžu Marks lieto dzirdes aparātus. Sazinoties ar nedzirdīgajiem, viņš runā zīmju valodā. Lai reaģētu uz ugunsgrēka trauksmi naktīs, kad viņš guļ, Marka gulta ir aprīkota ar vibrācijas sistēmu, kas iedarbojas līdz ar trauksmi.

Amerikā par ugunsdzēsējiem strādā aptuveni 50 pilnībā nedzirdīgi cilvēki.

PATS SEV UZCĒLA PIEMINEKLI

„Savu patieso spēku cilvēks spēj apzināties tikai tad, kad viņš pārzina savas esības vēsturi, jo tam, kas pārzina vēsturi, pieder nākotne, bet tas, kas pārzina tikai tagadni, dzīvo pagātnē.” E. Sutermeisters

DABAS BALSIS

*Kad redzu ziedu novīstam,
Kā klusa balss man ausīs skan:
„Vai mani saproti,
Ir tu reiz aiziesi.”*

*Kad koka lapas raisās, krīt,
Tās, liekas, grib vēl pasacīt:
„Vai mani saproti.
Ir tu reiz aiziesi.”*

*Kad tumsa saules gaismu klāj,
Vēl gaišais stars man pretī māj:
„Vai mani saproti,
Kā es, tā aiziesi.”*

Šīs dzejas rindas publicētas avīzē „Kurlmēmo Dzīve” (1931.25.07). To autors ir šveicietis Eižens Sutermeisters.

Viņš dzimis Šveicē, skolotāja ģimenē, četru gadu vecumā pilnībā zaudējis dzirdi. Bez dzirdes un valodas 6 gadu vecumā Eižens sāka iet skolā. Pateicoties skolas un paša neatlaidībai, puisis izmācās un izkopj dabas doto dzejnieka talantu. Tas viņam prasīja vismaz 10 gadus.

E. Sutermeisters uzcēla pats sev mūžīgu pieminekli ar grāmatām, kurās aprakstīja nedzirdīgā cilvēka dzīvi:

„Kurlmēmā dziesmas” (1894), „Kāda kurlmēmā skolas dzīve” (1895), „Iztumtie” (1898), un „Atstātie” (1900).

Eižens kļuva par mācītāju nedzirdīgo draudzē un tur nostrādāja 20 gadus. No šāda veida draudzes radās ideja par nedzirdīgo biedrību izveidošanu. Tajā laikā Eiženu pazina tūkstošiem nedzirdīgo un viņš bija iemantojis to cieņu. Ar viņa domām rēķinājās ne tikai nedzirdīgie, bet arī dzirdīgie. 1912.gadā viņu iecēla par Franču akadēmijas Goda locekli un uzņēma Šveices Rakstnieku biedrības biedrībā.

Vairāk informācijas <http://data.lnb.lv/nba01/KurlmemoDzive/> ▲

No interneta materiāliem.
sagatavoja **Elīna Jefremova**

REIZ BIJA LAIZĀNU VALSTS KURLMĒMO SKOLA

✍ INESE IMMURE, teksts un foto

Sākums "KS" nr.1, 2009

EDĪTE ALSTERE,

direktora A. Pārupes meita, atceras:

"Neaiz-
m i r s t a -
ma bija
gatavošanās
18. novem-
brim. Jau
o k t o b r ī
skolēni sāka
g a t a v o t

papīra laternas, kurās ielika svecītes un piestiprināja pie kociņa. 17. novembra vakarā katrs bērns ar iedegtu svecīti laternā staigāja pa parku.

Skolā tika rīkotas arī Meža dienas – katru gadu skolēni stādīja kokus parkā.

Pie mums viesojās daudzi ievērojami cilvēki, piemēram, rakstnieks **Kārlis Skalbe** un **Jānis Akurāters**, rakstnieks un politiskais darbinieks **Atis Ķeniņš**, gleznotājs **Jānis Kalējs** un citi. Bieži ciemiņi bija katoļu mācītāji, jo lielākā daļa bērnu Latgalē bija katoļi. Katoļu mācītāji pastāvīgi brauca uz Laizānu skolu arī tādēļ, ka mans tēvs bija luterānis, un katoļu baznīca baidījās, ka viņš var ieviest skolā luterticību.

Skolā bija lieli eglītes sarīkojumi ar daudziem priekšnesumiem. Ļoti skaisti bija vingrošanas priekšnesumi, ko organizēja fizikultūras skolotāja **Olga Līsmāne**.

Vēl skolā katru gadu notika šaha turnīrs. Mans tēvs bija liels šaha spēlētājs un mācīja skolēniem spēlēt šahu.

Kad Laizānu skolā sāka strādāt **Jānis Einbergs**, pēc amata kurpnieks, skolotāji ļoti aktīvi sāka nodarboties ar teātra mākslu. Tas bija apmēram 30.gadu vidū. J.Einbergs pirms tam bija aktīvi darbojies Valmieras teātrī. Pēcpusdienās viņš nedzirdīgiem skolēniem mācīja kurpnieka amatu, bet vakaros ar skolotājiem iestudēja izrādes. J.Einbergs bija amatieris, bet ļoti spējīgs un talantīgs cilvēks. Teātra izrādes izrādīja gan saviem skolniekiem, gan citiem ārpus skolas."

Atmiņās par skolas gaitām Laizānos dalījās arī **VALENTĪNA SKUJA** (dzim. Sondore).

Valentīna dzimusi Varakļānu pagastā, skolā sāka iet jau no 7 gadu vecuma un mācījās no 1928.

līdz 1938.gadam. „Man vislabāk patika šūšanas un rokdarbu stundas. Mums tās pasniedza direktora sieva Larisa Pole. Šūšanas amats man noderēja – pēc skolas beigšanas sāku strādāt par šuvēju. Man patika arī matemātikas, mājturības un lasīšanas stundas. Skolotāja **Olga Līsmāne** man mācīja lasīšanu. Stingra bija, bet, re, joprojām daudz lasu. Nevaru iedomāties dzīvi bez lasīšanas. Vēl man patika ģeogrāfijas stundas – skolotājs **Vilhelms Stoķis** (dziedātāja Normunda Jakušonoka vectēvs) labi mācīja. Miļa bija arī skolotāja **Milda Zaļkalne**.

Izrunu mums visvairāk mācīja pirmajā gadā. Mācīja vienu burtu tik ilgi, kamēr spēju pareizi izrunāt. Man pēc izrunas stundām sāpēja mute. Ilgi man bija jāmacās burts „k”, kakls pēc tam sāpēja. Vēl tagad skaidri atceros, kā mācīja izrunāt katru burtu. Izrunas laikā bija uzmanīgi jāskatās uz skolotāju un pēc iespējas precīzi jāatkārto katrs burts pēc skolotājas

mates kustībām. Izrunātos burtus pēc tam mācījāmie zīmēt, krāsot un rakstīt. Šīs stundas gan bija grūtas un nepatika – reizēm pat raudāju. Toties varēju sarunāties ar dzirdīgiem cilvēkiem, jo mana izruna bija saprotama. Ne visi skolēni varēja iemācīties runāt skaidri. Atceros, manā klasē tikai 4 skolēniem izdevās iemācīties izrunāt katru burtu. Pārējos, kuri to nespēja, skolotāja rāva aiz auss, sīta pa vaigu un pat sīta ar koka nūju.

Skolā bija maz brīva laika. No rīta līdz pusdienām bija stundas. Pusdienas pl.14. Pēc tam rokdarbu stundas, tad pēc vakariņām 2 stundas pildījām mājasdarbus.

Direktors **Aleksandrs Pārups** bija ļoti labs un mīļš. Kad slimuju, viņš katru dienu nāca apraudzīt mani un citus slimniekus. Noglāstīja mūsu galviņas, pielika roku pie pieres, lai pārbaudītu, vai nav karstumi. Bet nevarēja tikai gulēt. Slimošanas laikā bija arī jāmacās. Šad tad direktors mani un otru skolnieci Mariju Šķirmanti aicināja pie sevis dzīvoklītī, kas atradās skolas augšējā stāvā, uz vakariņām. Vasaras brīvlaikus pavadīju laukos pie vecākiem, bet man daudz labāk patika dzīvot skolā. Mājās garlaicīgi, vecāki dzirdīgi, nebija, par ko runāt. Beidzot skolu, visām meitenēm uzdāvināja kleitu, jaku, mēteļi, kurpes, lakatu un četrus ābeļu stādus. Zēniem – uzvalku, kreklus, kurpes un arī ābeļu stādus."

Tālāk 15. lpp. ➡

Foto paraksts:

1.rindā no kreisās: Edvards ŽUSKINS, Veronika EIDUKA, Valentīna SKUJA (dzim. Sondore), skol. Olga LĪSMĀNE, Filimonija KOZLOVSKA, Genovefa KOZLOVSKA, Stanislavs BOGDANOVŠ.

2. rindā no kreisās: Aleksandrs ZUŠS, Vladislavs GRICĀNS, Jānis KAŅKA. Priekšā: Pelemonija EIDUKA

Foto: No LNS muzeja arhīva

Reiz bija Laizānu...
Sākumu lasiet 14. lpp.

TEKLA PIVINA (dzim. Kazule)

Laizānu
Kurlmēmo
skolā mācījās
no 1930. līdz
1940. gadam.
Skolā viņa
iestājās 9 ga-
du vecumā.
Pagasts bija

paziņojis vecākiem, ka ir tāda kurlmēmo
skola, lai ved savu bērnu uz turieni.
Daudziem nedzirdīgiem bērniem un arī
viņai pirmā skolas diena sākās ar asarām.
„Biju ļoti nobijusies, jo pirmo reizi
redzēju bērnus, kas sarunājās ar rokām.
Sāku raudāt, jo domāju, ka mani mēda.
Mājās ar vecākiem runāju mutiski, pie
tam latgaļu valodā. Pie manis pienāca
skolotāja Šablinska, mierināja mani un
teica, ka tie ir nedzirdīgi bērni un neviens
mani neapvaino.

Skolā man visi mācību priekšmeti
bija mīli, visi viegli padevās. Dzirdi biju
zaudējusi vēlu – 6 gadu vecumā, tāpēc
man bija saglabājusies laba un skaidra
izrūna. Kad skolā ieradās pārbaude no
Izglītības ministrijas, mani vienmēr
lika pirmo priekšā un bija jāatbild uz
uzdotajiem jautājumiem. 10 mācību
gados man bija četri klases audzinātāji
– V. Stokis, tad Jānis Mežulis, pēc tam
Zinaīda Cepurīte un Monika Seile.
Katrs klases audzinātājs mums mācīja vi-
sus priekšmetus. Šeit iemācījās arī dau-
dzus amatus. Vispirms šūšanu, ko mācīja
skolotāja Kaleja, tad piegriešanu, pēc
tam apguvu prasmi adīt ar adāmmašīnu
(mācīja direktora sieva L. Pole). Tā man
noderēja dzīvē, jo pēc skolas beigšanas
mamma man uzdāvināja adāmmašīnu
un ar to sāku pelnīt iztiku. Apmeklēju
arī fotopulciņu. Mums mācīja fotografēt,
attīstīt filmiņas un gatavot bides. No
visas skolas tikai četri mācījāmies šo
amatu, jo telpa fotonodarībām bija ļoti
maza.

Skolas laiks man bija mīļš. Bija
žēl šķirties no skolas, jo mājās jutos
garlaicīgi. Labāk jutos nedzirdīgo vidū.”

Nobeigums nākamajā numurā.

Piezīme: Raksta autore būs pateicīga,
ja atradīsiet un iesniegsiet iespējamus
precizējumus par šajā rakstā minēto. ▲

IESAISTIES UN VINNĒ

SPĒLI VADA EDGARS VECKĀGANS

Šeit aicinām iesaistīties Prāta spēlē un krāt punktus visu 2009. gadu. Katru mēnesi paziņosim rezultātus un kārtas uzvarētāju. Gada beigās titulu “Gada Prātnieks” saņems spēles dalībnieks, kuram kopā būs visvairāk punktu un kurš piedalījies visās kārtās. I – III vietas ieguvējiem būs naudas balvas un tikšanās kopīgā pasākumā.

NOTEIKUMI: jāatmin vārdi, jāatrisina uzdevumi. Katrs cipars atbilst noteiktam burtam. Sākumam tiek dots 1 burts.

Spēlē ar prieku un sūti atbildes līdz katra nākamā mēneša 10. datumam: edavec@inbox.lv, vai kopsoli@lms.lv vai pa pastu Elvīras 19, Rīgā, LV – 1083, tel. 29989521 – SMS. Turpat jautāt arī par neskaidrībām!

1. Upe pie Ventspils un Liepājas rajonu robežas (1 p.)

1 2 A 3 A

2. Latvijas dambretists (1942 – 1976) (2 p.)

A 2 4 5 6 7 8 9

3. Nēģu kāpuri (1 p.)

10 11 5 10 7 8 7

4. Lieli āmuri (1 p.)

3 6 12 6 5 7

5. Šķidri mēsli (lauksaimniecībā) (1 p.)

3 7 5 13 A

6. Kāršu spēle (1 p.)

3 7 12 14 12

7. Mātes piens (1 p.)

15 16 4 A 17 12

8. Pagaidu celtne (1 p.)

20 A 5 A 8 A

9. Ieguldīto līdzekļu neatpelnīšana (1 p.)

15 A 11 4 1 18 11 19 12

10. Karadarbības teritorija (1 p.)

21 5 9 2 14 16

Kādam vīram ir 1000 latu brīvas naudas. Uzņēmuma akcijas maksā 5lati gabalā. Viņš biržā nopērk 200 akcijas, cerot uz milzīgu peļņu. Pēc 2 nedēļām akciju cena pieaugusi par 30%, tad pēc kādiem mēnešiem vēl par 40%. Tad pasaules finanšu sfērā iestājas krīze, un akciju cena strauji krīt par 70%. Viņš uzreiz pārdod nopirktās akcijas. Cik latu viņš saņem? (3p.).

a) 300 latu; b) 546 latu; c) 1000 latu; d) 1820 latu

MIRDZAS OZOLIŅAS PIEMIŅAI 1921.9.VII – 2008.12. II

Šīm rakstu rindām vajadzēja tapt tieši pirms gada, kad mūžībā aizgāja daudzu gadu garumā „Kopsolim” uzticīgā brīvprātīgā korespondente, Jūrmalas grupas biedre Mirdza Ozoliņa. Diemžēl sēru vēsti saņēmām vēlu, pārāk vēlu...

Viņa pie mums redakcijā nāca reizi mēnesī ar labestību un gaišumu sirdī, parasti ziediem rokās no sava mazā Jūrmalas piemājas dārziņa, pašas cep tiem gardumiem un galvenais – ar kārtējo rakstu par saviem vērojumiem un atziņām dzīvē.

Zaudējusi dzirdi jaunībā, Mirdza meklēja ceļu pie sev līdzīgiem un iestājās Rīgas biedrībā, centās kontaktēties, visā piedalīties, cik bija iespēju. Viena no tādām – regulāri raksti „Kopsolī”.

Mēs paturēsim Mirdzu Ozoliņu gaišā piemiņā kā cilvēku, kurš prata dot, neprasot neko pretī, saglabāja gara možumu un dzīvesprieku, par spīti grūtībām un neēdībām. To apliecina arī Mirdzas Ozoliņas „Kopsolī” publicētie raksti.

ĪPAŠIE SVEICIENI

IVANAM CVETKOVAM

*Jel sakiet, kur paliek mūžs,
Kad vēji no kokiem lapas pūš?
Atskaties - tas tavā darbu jūrā
Tas sakrājies kā dzīle jūrā.*

ALEKSANDRAI OKOĻELOVAI

*Tūkstoš dzidru saules staru,
Lai tev dzīvē mirdz.
Prieku, laimi, veselību
Vēlam tev no sirds!*

**Sveicam savus biedrus lielajā
dzīves jubilejā! Latgales grupa**

ZIGMUNDAM ŽOHOVSKIM

*Kā plaukstošs pavasara zieds
Lai labais, skaistais tevi saista
Un laime vienmēr līdzi iet.*

*Novēl Sandra, Danis,
Maksis un Daina*

ĪPAŠAIS SVEICIENS

Sirsniņi sveicam 70 gadu
jubilejā

Zigmundu ŽOHOVSKI.

Saglabāt možumu, sportisku
garu, būt pie labas veselības un
dzīvot ar prieku novēl

RSK “Nedzirdīgo sports”

RSK valde
sveic 50 gadu
jubilejā sporta
aktīvistu mūža
garumā, futbola
entuziastu un

ilggadīgo treneri

Elmāru CIELAVU.

SĒRU VĒSTIS ✚

Smuidris Valentīns VAIVODS

1937.2.03 - 2009.2.02

Rīgas biedrība

Galvenā redaktore:

ILZE KOPMANE

Datormakets:

IRĪNA KRISTOFOROVA

*Sūtiet mums
savas labās,
gaišās domas!*

**Nākamais numurs
20. martā.**

MĪĻI SVEICAM

80

3. III Valentīna **PALČEVSKA**,
Rīgas biedrība

9. III Laimonis **TAURINŠ**,
Ventspils biedrība

21. III Aleksandra **BĀLIŅA**,
Valmieras biedrība

75

17. III Arturs Laimonis **HERBSTS**,
Smiltenes biedrība

70

1. III Ināra **STIPRĀ**, Rīgas biedrība

14. III Darja **KUĻEVA**,
Rīgas biedrība

14. III Aleksejs **ARTEMJEVS**,
Rīgas biedrība

65

3. III Mirdza **ĀBOLIŅA**,
Rīgas biedrība

5. III Anatolijs **ČAMANS**,
Daugavpils biedrība

19. III Valentīna **LUDBORŽA**,
Rēzeknes biedrība

23. III Jevgēnija **LABPRĀTE**,
Rīgas biedrība

25. III Lilija **GOLUBEVA**,
Liepājas biedrība

26. III Beata **ZINNATUĻINA**,
Liepājas biedrība

60

5. III Ludmila **KRIŠĀNE**,
Rīgas biedrība

11. III Jānis **KATKOVSKIS**,
Rīgas biedrība

19. III Marija **GRAUDIŅA**,
Rēzeknes biedrība

55

10. III Guntis **DĀVIDS**,
Kuldīgas biedrība

11. III Smaida **JERMOLAJEVA**,
Rīgas biedrība

30. III Biruta **TRUMPA**,
Daugavpils biedrība

30. III Genādijs **LAPICKIS**,
Rīgas biedrība

50

1. III Pēteris **IGAUNIS**,
Rīgas biedrība

17. III Inita **ANDREJENKO**,
Kuldīgas biedrība

24. III Mihails **BANKOVSKIS**,
Rīgas biedrība

31. III Ivars **EPNERS**, Rīgas biedrība

ĪEPAZĪŠANĀS

Neprecējies, vientuļš vīrietis ar
labu raksturu, nedzērājs
(26 g.) meklē draudzeni no-
pietņiem nolūkiem. Valodai nav
nozīmes.

Patīk ekskursijas, disko, in-
terneta lietošana. Ir sava māja
Lielplatonē, dārzs. Vajag saimnieci
un dzīvesdraugu.

Sazināties: caur SMS 29794536;
e - pasts: vova222@inbox.lv